# Právní ochrana proti nekalé soutěži u nás a v cizině.*)

Dr. Otomar Vodička.

Za nejdokonalejší formu hospodářské a výrobní činnosti lidské bývá v nesocialistické literatuře národohospodářské s jistými výhradami a předpoklady stále ještě pokládána soustava pracovní a živnostenské svobody, jež také s postupným vývojem hospodářského života v XIX. století do všech zákonodárství evropských států byla zavedena. Dřívější obmezení svobodné výrobní činnosti, veškerá privilegia a reglementování výroby, ať již původ svůj měla ve starém zřízení cechovním nebo v osobním poddanství selského lidu, byla zrušena a všem občanům byla zákonem zaručena plná živnostenská svoboda a nerušený výkon živnostenského podnikání, svoboda osobní a volnost stěhování.

Příkré společenské rozdíly vedly nejprve ve Francii k revolučnímu povstání, k proklamaci nové formy státního zřízení a k prohlášení všeobecné rovnosti občanské, jíž vystihuje francouzské republikánské heslo »égalité, fraternité et liberté«. Zároveň provedena byla radikální změna celého dosavadního hospodářského systému a pracovního řádu. Na popud revolučního klubu jakobínského vyhlášena byla zákonem ze dne 17./III. 1791 všeobecná pracovní svoboda, jež každému francouzskému občanu zaručovala úplnou volnost při úpravě námezdních poměrů a pracovních smluv.

Po vzoru Francie prohlášena byla svoboda živnostenského podnikání i v ostatních zemích evropských, zejména i v Rakousku novým živnostenským řádem z 20./XII. 1859 č. 227 ř. z., jenž považuje veškeré živnosti za volné a výkon jich za svobodný, pokud nejsou v zákoně výslovně jakožto koncesované živnosti označeny. Rovněž živnostenský řád pro německou říši z 21. června 1869 zavedl svobodu živnostenského podnikání a odstranil veškerá dosavadní obmezení, zejména rozlišování mezi živnostmi městskými a venkovskými; také cechovním sdružením a obchodním korporacím bylo odňato právo obmezovati výkon živnostenského podnikání v jakémkoliv směru.

Soustava živnostenské svobody a z ní vyplynuvší vzájemná volná soutěž mezi producenty přinesly hospodářskému životu celou řadu příznivých výsledků. Usilujeť při volném soutěžení každý ze

*) Literatura: Franckel: Die Bestimmungen des österreichischen Rechtes gegen unehrbaren Wettbewerb. Leonhard: Der unlautere Wettbewerb und seine Bekämpfung. Finger: Reichsgesetz gegen den unlauteren Wettbewerb vom 7. Juni 1909.

soutěžících ve svém vlastním hospodářském zájmu, aby okruh svého zákaznictva co nejvíce rozšířil a při odbytu svých výrobků nových odběratelů získal. Toho však docílí producent jen tehdy, bude-li moci stanoviti pro svoje výrobky nižší prodejní ceny než konkurent, a jestliže při ceně takto snížené výrobky dobrou jakostí výrobkům konkurentovým se vyrovnají. Reelní výrobce se tudíž snaží, aby výrobní postup ve svém podniku co nejvíce zjednodušil, aby získal levných pracovních sil a vhodných pramenů pro nákup surovin a polotovarů, t. j. aby vyráběl co nejúsporněji a při tom co nejdokonaleji. Zlepšení hospodářské výroby přinese producentu vždy značný prospěch, ježto při každém snížení skutečných výrobních nákladů bude moci snížiti i dosavadní prodejní ceny a pak stoupne ihned počet jeho odběratelů. Tento způsob poctivé soutěže zvolí si každý reelní výrobce a obchodník. Nepoctivý soutěžník neváhá však často sáhnouti i k jiným, nereelním prostředkům, jimiž v konkurenčním boji hodlá zvítěziti; tyto způsoby soutěže, jež odporují dobrým mravům a obchodní solidnosti, jež ohrožují vzájemnou obchodní důvěru, nazýváme soutěží nekalou.

*

Formy nekalé soutěže, s nimiž se v obchodním životě setkáváme, jsou tak různého druhu, že jest téměř nemožno podati výpočet jich způsobem vyčerpávajícím. Vzájemný obchodní styk byl volnou soutěží postaven na tak širokou basi, že v konkurenčním boji budou vždy s oblibou nové nekalé a nepoctivé způsoby vyhledávány, ježto lze jimi poměrně snadno docíliti podlomení hospodářské síly a obchodní zdatnosti reelního konkurenta. Německý právní spisovatel Kohler, přední bojovník při potírání nepoctivé soutěže, velmi výstižně nazývá nekalou soutěž »Proteem, jenž v tisíci různých podobách se objevuje, aby poctivému obchodníku zasloužené plody jeho práce odňal«.

V zákonodárství evropských států nebylo dosud jednotně proti nekalé soutěži postupováno; moderní zákonodárce zásadně ovšem uznává, že proti nekalé soutěži nutno bojovati všemi zákonnými prostředky, ježto každé obmyslné a nereelní jednání — a za takové dlužno každý exces volné soutěže považovati — postihuje svými škodlivými účinky nejen sféru soukromých práv poctivého obchodníka, ale začasté dotýká se i zájmů veřejných.

Celkem možno rozděliti dosavadní legislativní činnost na tři skupiny podle obsahové příbuznosti, a to na skupinu francouzskou, německou a anglickou. Francouzské zákonodárství má zejména velmi účinná, ač zcela jednoduchá opatření pro potírání nekalé soutěže. Civilně právní ochrana poctivého obchodníka proti »concurrence déloyale« (nikoliv illégale) opírá se pouze o znění §§ 1382 a 1383 code civil z r. 1804, jež zcela povšechně ustanovují, že kdo druhému vědomě škodu způsobil, povinen jest ji nahraditi.*)

*) 1382: tout fait quelconque de l'homme, qui cause à autrui un dommage, oblige celui par la faute duquel il est arrivé à le réparer. 1383: chacun

Vedle zmíněných ustanovení code civil, jež při potírání nekalé soutěže dlužno považovati za právní normu generální, zná francouzské právo ještě tři další speciální zákony, jež pro nekalou soutěž přicházejí v úvahu.

1. Zákon o zneužití firmy a jména (Loi du 28 juillet 1824 relative aux usurpations des noms dans les produits fabriqués).

2. Zákon o ochraně známek (Loi du 23 juin 1857 sur les marques de fabrique et de commerce).

3. Zákon o neoprávněném používání živnostenských vyznamenání (Loi du 30 avril 1886 relative à l'usurpation des médailles et récompenses industrielles).

Jednotlivé případy »concurrence déloyale«, jimiž francouzská právní věda se zabývá, jsou:

1. Dénigrement, očerňování závodu neb dobré pověsti konkurenta,

2. neoprávněné přisvojování si cizí firmy nebo označení cizích výrobků,

3. klamné údaje o ceně zboží a neodůvodněné vychvalování vlastních výrobků,

4. neoprávněné užívání čestných titulů a vyznamenání za účelem obchodní reklamy,

5. vyzrazení obchodních a výrobních tajemství k účelům konkurenčním.

Všemi těmito způsoby nesolidního obchodního jednání, jichž výpočet jest ovšem pouze demonstrativní a naprosto nevyčerpává široký pojem nekalé soutěže, snaží se nepoctivý obchodník na úkor konkurence učiniti svoje výrobky co nejvíce žádoucími širokým kruhům odběratelů a docíliti odbytu svého zboží v rozsahu co největším.

Dénigrement — obvyklý způsob nekalé soutěže — jest rozšiřování hanlivých zpráv a pověstí o obchodním konkurentu, o jeho závodu, o kvalitě zboží, o postupu výroby v dílnách konkurenčního závodu a pod. Účel, jejž tato nekalá činnost vždy sleduje, jest odlákání zákaznictva konkurentu*) a připoutání k vlastnímu obchodu. Dénigrement děje se nejrůznějším způsobem: buď ústně rozšiřováním pomluv mezi zákaznictvem a ve veřejnosti nebo písemně obchodní korespondencí, cirkuláři, letáky a časopiseckými zprávami. Roztrušování utrhačných pomluv, jež dotýkají se pouze osoby obchodníkovy, bez úmyslů konkurenčních, dlužno považovati za utrhačství, »diffamation«, jež francouzský code pénal trestá.

Dle názoru francouzské právní vědy jsou jednotlivé obchodní vztahy firmy, jako př. dobrá pověst závodu získaná dlouholetým reelním obchodováním, schopnost úvěrová a možnost pravidelného odbytu zboží považovány za subjektivné právo obchodníkovo a tudíž za právní statek, jemuž musí býti vždy zajištěna právní ochrana

---

est responsable du dommage, qu'il a causé non seulement par son fait, mais encore par sa négligence ou par son imprudence.

*) Praxe užívá zde výrazu »détournement«.

v nejširším rozsahu. Veškeré tyto materielní a ideální obchodní vztahy shrnuje francouzská jurisdikce pod pojem »achalandage«. Každé porušení tohoto subjektivného práva tvoří bezprávný čin a osoba poškozená má v základě dotčených již předpisů code civil nárok na náhradu škody, mimo to jest však oprávněna žádati také za úřední zákaz další nekalé činnosti konkurentovy.

Také obchodní firma a jinaké označení závodu pokládá se ve francouzském zákonodárství za nepopíratelné vlastnictví — propriété incontestable — a každé jednání, jímž konkurent toto cizí vlastnictví si přisvojuje, považuje se za nedovolený exces volné soutěže; sem patří všecky ty případy, kdy konkurent neoprávněně používá firmy cizího obchodního závodu nebo označení cizích výrobků (marque de fabrique), aby vzbudil u obecenstva klamné zdání, že jeho obchod a jeho výrobky jsou totožny s renomovaným obchodem jiným. Právní ochranu zaručuje však francouzské právo nejen obchodní firmě řádně registrované, nýbrž každému označení obchodního závodu na vývěsním štítu (enseigne), ať již obchodník používá svého pravého jména občanského (Les Grands Magasins Dufayel), nebo jména obrazného (emblème) »Maison Au bon Marché«, »Maison A la sainte Vierge noire«, »A la Reine des Blouses« nebo pojmenování fantastického (dénomination) »Les Printemps«, »Le Samaritain«, »La Menagère«, »Le Gagne Petit«, »Le Tapis Rouge«, »Pygmalion« a j. Malé změny a nepatrné dodatky, jichž obchodník při označení svého závodu použil, jež však při běžném čtení a na první pohled nejsou zjevně patrny, nedostačují, ježto zjevným způsobem firmy konkurenčního závodu nerozlišují.

Také průmyslové výrobky domácího původu stejně jako naturální produkty francouzské nutno vždy označiti podle jich originálního původu. Světoznámá jsou zejména francouzská vína z krajů Champagne, Bordeaux a Bourgogne. Prodává-li konkurent vína cizozemské provenience nebo domácí vína z jiných francouzských krajů pod jménem světoznámých těchto vin, dopouští se hrubé nekalé soutěže, ježto poškozuje reelní obchodníky, kteří tato pravá vína vyrábějí a prodávají, dopouští se však také klamání obecenstva a poškozuje dobrou pověst pravých francouzských výrobků nabízením jiných kvalitativně horších.

Jiný způsob nepoctivé obchodní soutěže jest nekalá reklama, jíž obchodník snaží se obecenstvo upozorniti na domnělou výbornou jakost svých výrobků a hledí tak přilákati nové zákazníky do svého závodu. Nekalá reklama provádí se nejrůznějším způsobem. Tak na př. tvrzením, že výrobci uděleno bylo vyznamenání, čestná cena výstavní, pochvalné uznání, medaile a j., jestliže údaje tyto ve skutečnosti nezakládají se na pravdě. Obvyklé bývají fingované pochvalné, děkovné a doporučující dopisy v časopisech uveřejňované neb v domnělém originále za výkladní skříň závodu veřejně vyložené. Stejný účel sledují nepravdivé údaje, že výrobci neb obchodníku byl udělen titul dvorního neb

státního dodavatele, ježto ve veřejnosti má býti vzbuzena domněnka, že se tak stalo pro vynikající jakost dodávaných výrobků, pro solidnost a reelnost obchodníkovu.

Při výkladu pojmu concurrence déloyale jde rigorosnost francouzského právního nazírání tak daleko, že v obchodním styku není dovoleno rozšiřovati o obchodním konkurentu nebo jeho závodu ani takové zprávy, jež se sice zakládají na pravdě, jichž by však k nekalé soutěži použito býti mohlo.

Rovněž tak jest nepřípustno, aby obchodník připojil ke svojí vlastní firmě jako dodatek ještě jméno jiné renomované firmy nebo vynikajícího mistra, u nichž dříve skutečně byl zaměstnán nebo se vyučil, ježto tímto způsobem nekalá soutěž na úkor obchodního konkurenta prováděna býti může. V tomto směru zaujímá zákonodárství ostatních evropských států stanovisko mnohem liberálnější.

Všecky případy nekalého soutěžení považuje francouzská právní věda za delikty soukromožalobní se zaručenou ochranou civilně právní; trestní stíhání nekalé soutěže děje se jen v případech výjimečných na podkladě předpisů francouzského zákona trestního nebo jiných zákonů speciálních.

Tak zejména čl. 418 code pénal doplněný zákonem ze dne 13./III. 1863 přísně stíhá vyzrazení průmyslových a výrobních tajemství (nikoliv obchodních), jichž dopustil se zaměstnanec závodu v době trvání svého služebního poměru. Francouzské právo chrání domácí produkci, a to bez ohledu na rozsah výrobního podniku, a tudíž při výrobě manufakturní stejně tak jako při tovární výrobě strojové. Vyzrazení výrobního tajemství konkurentu trestá se peněžitou pokutou nebo vězením; zostřenému trestu podléhá však vyzrazení domácího průmyslového tajemství cizinci nebo cizozemskému konkurenčnímu závodu.

Švýcarské a belgické právo zaujímá k otázce nekalé soutěže podstatně totéž stanovisko jako právní věda francouzská. Toto obdobné právní nazírání, s nímž setkáváme se i v jiných oborech veřejného i soukromého práva těchto tří států, jest ovšem zcela vysvětlitelno úzkou teritoriální souvislostí Francie s Belgií a Švýcarskem a blízkým vzájemným vztahem těchto tří zemí. Zákonodárství těchto států zajišťují obchodníku poškozenému nekalou soutěží v prvé řadě ochranu civilně právní a nárok na náhradu utrpěné škody; trestní normu pro nekalou soutěž obsahuje článek 96 švýcarského trestního zákona (klamné, mstivé údaje a zlomyslné podezřívání konkurenta — dénigrement — za účelem odlákání zákaznictva) a článek 309 a 498 trestního zákona belgického (vyzrazení obchodních a výrobních tajemství a nepravdivé údaje o výrobě zboží).

Také italské zákonodárství ztotožňuje se celkem s francouzským právem při zajištění civilní ochrany poctivému obchodníku, ohroženému nekalou soutěží (concorrenza sleale); trestní normu

obsahuje čl. 391 italského trest. zákona, jenž za skutkovou podstatu nekalé soutěže pokládá vyzrazení obchodních a výrobních tajemství konkurentu.

*

Německé zákonodárství o nekalé soutěži jest mnohem pozdějšího data než legislativa francouzská. Až do roku 1896 nemůže se německé právo vykázati žádným speciálním zákonem proti nekalé soutěži. Theoretický názor německé právní vědy na pojem a právní podstatu nepoctivé soutěže (unlauterer, unehrbarer Wettbewerb), zejména pak na právní důvod civilní ochrany reelního obchodníka proti nekalé soutěži, vytvořil se v Německu mnohem později než názor jurisdikce francouzské. Německé právo skýtalo poctivému obchodníku ochranu proti nekalé a nepoctivé činnosti zprvu pouze na podkladě jednotlivých předpisů zákonných. Každý způsob soutěže pokládal se tudíž za dovolený, pokud činnost konkurentova neodporovala zákonu. V říšském zákonodárství německém nacházíme porůznu předpisy, jichž obchodník ku své ochraně proti nepoctivému konkurentu mohl se dovolávati. Jsou to zejména ustanovení obchodního zákona o ochraně firmy plnoprávného kupce, některá ustanovení zákona o původském právu k vzorkům a modelům (Gesetz, betr. Urheberrecht an Mustern u. Modellen z 11. ledna 1876); předpisy zákona o ochraně patentů (Patentgesetz ze 7. dubna 1891); zákon o ochraně vzorků užitkových (Gesetz betr. den Schutz von Gebrauchsmustern z 1. června 1891) a j.

Těmito zákonnými normami nebyla ovšem odstraněna naléhavá potřeba speciálního zákona proti nekalé soutěži, jehož usilovně dožadovala se jak německá právní theorie, tak i praxe. Zejména zmíněný již vynikající právník německý Dr. Kohler poukazoval na potřebu samostatné zákonné úpravy nekalé a nepoctivé soutěže, jež by reelnímu obchodníku skýtala ochrany proti každé nekalé činnosti konkurentově. Rovněž německé obchodní a průmyslové kruhy snažily se zjednati v tomto směru nápravu a různými resolucemi a pamětními spisy domáhaly se specielního zákona pro potírání nekalé soutěže, a zejména právní ochrany proti vyzrazení obchodních a výrobních tajemství konkurentům. Tak př. Spolek pro ochranu průmyslu chemického domáhal se zákonné ochrany chemických výrobních tajemství, jež jeví se nezbytně potřebnou právě v tomto oboru průmyslové činnosti (Denkschrift des Vereines zur Wahrung der Interessen der chemischen Industrie Deutschlands an den Reichskanzler Fürsten Bismarck vom 20. September 1884).

Právní ochranu proti nekalé soutěži konstruoval Kohler na podkladě své theorie o ochraně práv individuálních (Individualrechtstheorie), pod kterýmžto pojmem zahrnoval všecka ta práva, jež určité osobě jakožto právnímu subjektu příslušejí. Každá osoba má právem chráněný nárok, aby plody její duševní i fysické práce byly výhradně jí a její disposici zaručeny tak, aby nikdo nebyl

oprávněn zasahovati do sféry chráněných osobních práv těchto. Každý neoprávněný zásah do individuálních práv má býti právní normou potlačen. Na podkladě této theorie konstruoval Kohler ochranu práva původského k literárním a uměleckým dílům, právní ochranu k modelům a vzorkům zboží, a na theorii této spočívá také německý právní názor o ochraně poctivého obchodníka proti každé nekalé a nepoctivé činnosti konkurentově. Všecky způsoby nekalé soutěže nutno považovati za porušení individuálních práv obchodníka, jemuž právní ochrana musí pak býti zajištěna.

K vydání speciálního zákona proti nekalé soutěži došlo v Německu až v r. 1896 (Gesetz zur Bekämpfung des unlauteren Wettbewerbes vom 27. Mai 1896, R.-G.-Bl. 145). Forma zákonné úpravy vyhověla však jen částečně praktické potřebě. Zmíněný zákon podává pouze kasuistický výpočet některých způsobů nekalé soutěže, nemá však ani generální klausule, jíž by všeobecně proti každé nové formě nepoctivé soutěže použito býti mohlo, a nepodává ani bližšího výkladu pojmu nekalé soutěže. V praxi obmezilo se soudní stíhání také pouze na případy soutěže v zákoně taxativně uvedené. Německá legislativa v ohledu tom stojí tudíž daleko za pokrokovou úpravou práva francouzského.

Jednotlivé případy soutěže, jež zákon z roku 1896 civilně právně, nebo i trestně stíhá, jsou tyto:

a) nepoctivá a nekalá reklama,

b) detailní prodej zboží s vědomě zmenšeným obsahem,

c) rozšiřování nepravdivých pomluv o výrobci a obchodním závodu konkurentově za účelem poškození úvěru a odlákání zákaznictva (dénigrement),

d) neoprávněné osobování si cizí firmy nebo jiného obchodního označení závodu za účelem klamání zákaznictva,

e) vyzrazení výrobních a obchodních tajemství a zneužití jich k účelům soutěžním.

Zákon nabyl platnosti dnem 1. července 1896; záhy se však ukázalo, že s touto zákonnou úpravou při potírání nekalé soutěže vystačiti nelze, ježto nedostatky a vady zákona stávaly se v praxi vždy více zjevny. Zejména nebylo lze de lege lata stíhati ani podvodné výprodeje zboží, ač právě touto formou nekalé soutěže reelní obchodnictvo značně bylo poškozováno. Odborné kruhy obchodní usilovně se tudíž dožadovaly doplnění zákona a jeho novelisace, zejména pak přijetí generální klausule tak, aby každý nový způsob nekalé soutěže ihned stíhán býti mohl.

Osnova nového zákona o nekalé soutěži, jež byla vypracována za součinnosti odborných korporací obchodních a průmyslových, byla již v prosinci roku 1907 uveřejněna (Reichsanzeiger) a podrobena ihned odborným anketním poradám; po některých změnách a doplňcích byla pak osnova zákona schválena a zákon sankcionován a vyhlášen 7. června 1909.

Jest nespornou předností tohoto druhého zákona o nekalé soutěži (Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb), že pojata byla

do zákona generální klausule, jež prohlašuje za nekalou soutěž každou činnost, jíž konkurent v obchodním styku předsevezme a jež dobrým mravům se příčí.*) Poškozené osobě zaručuje »clausula generalis« nejen nárok na náhradu škody, nýbrž i právo žádati zákaz další nekalé činnosti konkurentovy.

Vedle generální klausule uvádí německý zákon z roku 1909 kasuisticky ještě některé další způsoby nepoctivé soutěže a doplňuje v tom směru mezery zákona z roku 1896. Zejména stanoví zákonné podmínky a předpoklady pro veřejné výprodeje zboží, jež mohou se konati pouze na základě úředního povolení a za dohledu příslušného úřadu. Každý, kdo chce veřejně ohlásiti výprodej zboží, jest předem povinen oznámiti příslušnému správnímu úřadu skutečný důvod výprodeje. Povolující úřad přezkoumává pravdivost a oprávněnost ohlášeného důvodu a může povolení k výprodeji odepříti, zjistí-li, že udaný důvod nezakládá se na pravdě anebo že není dostatečně závažný. Tak př. nelze pokládati za podstatný důvod »výprodej zboží vzhledem k projektované cestě« nebo »výprodej zboží z pozůstalosti«. U některých druhů zboží může správní úřad v dohodě s příslušnými zastupitelskými korporacemi obchodními a živnostenskými (Handels-Gewerbekammern, Kleinhandels-Detaillistenkammern) nařídíti, aby před započetím výprodeje předložen byl seznam zboží, jež vyprodávati se má, dále aby úřadu oznámen byl den, kdy s výprodejem bude započato, a místnost, kde prodej má se konati. Jakékoliv doplňování zásob zboží před ohlášením výprodeje a po jeho započetí (Vorschieben und Nachschieben) trestá zákon vězením a peněžitou pokutou.

Stejná ustanovení jako o výprodeji úplném (Totalausverkauf) platí i o částečném výprodeji zboží, na př. k uvolnění skladiště, pro vzdání se obchodu s určitým zbožím a pod. Příležitostné prodeje zboží za levné ceny, jako »bílý týden«, »vánoční prodej«, »okasní týden« nelze pokládati za výprodeje zboží ve smyslu svrchu uvedeném a nevztahují se tudíž na časové výprodeje tyto předpisy zákona o nekalé soutěži z r. 1909. Také sezonní a inventurní výprodeje, jež výslovně jako takové jsou označeny, nejsou podrobeny všeobecným předpisům o výprodejích; vždyť tyto výprodeje mají svůj reelní základ a obchodní důvod. Obchodník bez takovýchto periodických odprodejů zboží nemůže se často ani obe-

*) Judikatura říšského soudu německého podává četné příklady konkurenčních činností, jež odporují »dobrým mravům«. Tak př. lákání kupců nápadně nízkými cenami ve výkladní skříni, jestliže ceny ty platí ve skutečnosti pouze pro předměty poškozené; lákání kupců ohlášeným prodejem oblíbených předmětů, k jichž prodeji kupec není však oprávněn; komplot obchodníka se zaměstnancem konkurenčního závodu za účelem odlákání zákaznictva konkurenční firmě a rozšíření okruhu vlastních zákazníků; rozšiřování hanlivých vyobrazení, jimiž konkurent u zákaznictva má býti zlehčován, a každý jiný způsob snižování konkurenta; ohlášení patentu na jméno manželčino za tím účelem, aby továrně, kde vynálezce jest zaměstnán, odňata byla možnost patentu prakticky použíti.

jíti, nemá-li později utrpěti značnou finanční škodu tím, že zboží ze staré zásoby zůstane mu na skladě.

Citovaný zákon o nekalé soutěži v § 6 má důležitá ustanovení také o prodeji zboží konkursního. Předpisy tyto mají chrániti reelní obchodnictvo, aby při výprodeji konkursního zboží nekalou soutěží nebylo poškozováno. V praxi jest všeobecně známo, že každý ohlášený prodej konkursního zboží přiláká vždy hojnost kupujících, ježto obecenstvo se domnívá, že prodejní ceny zboží, jež z konkursní podstaty pochází, jsou nižší než ceny zboží v jiných obchodních závodech, a že tudíž nákup konkursního zboží jest výhodnější. Ve skutečnosti pro tento klamný úsudek není žádného odůvodnění. Při výprodejích tohoto zboží provádí se nekalá soutěž tím způsobem, že výslovně ohlašuje se prodej konkursního zboží, ač zboží toto ke konkursní podstatě již nepatří. Na př. osoba A. skoupí zboží z konkursní podstaty osoby B. a po čase prodává je ve svém závodě zákaznictvu jako zboží konkursní; tím docílí snazšího a rychlejšího odbytu zboží než druzí reelní obchodníci a poškozuje tudíž tyto svou nekalou a nepoctivou soutěží. Aby této nepoctivé činnosti zabránil, ustanovuje zákon z roku 1909, že zboží, jež sice z konkursní podstaty bylo zakoupeno, jež však k podstatě této již nepatří, nesmí býti později nabízeno k prodeji pod označením zboží konkursního.

Jiný způsob nekalé soutěže a nepoctivé obchodní činnosti jest prodej zboží, jehož udané a na obalu vyznačené kvantum (váha a míra) na oklamání kupujícího tajně bylo zmenšeno. Tento způsob nereelní činnosti zahrnuje německé zákonodárství pod pojem »Quantitätsverschleierung«, zastírání kvantity. Některé druhy zboží, jako př. nitě, svíčky, mýdlo a z nápojů pivo prodávají se v detailním obchodě vždy v obvyklé míře a v určité váze. Pro rychlejší expedici zákaznictvu bývá zboží již předem měřeno, váženo a připraveno do obalů a závitků, aniž by při prodeji míra a váha byla přezkoumávána. Kupující spoléhá na solidnost obchodníkovu, že váha a míra zboží na obalu vyznačená odpovídá pravdě. Nepoctivý obchodník, jenž sleduje nekalé účely konkurenční a své egoistické zájmy, vědomě však často zmenšuje míru a váhu zboží, aby mohl cenu zboží snížiti a nových odběratelů získati. Tímto nesolidním jednáním poškozuje ovšem v prvé řadě svoje zákaznictvo, ale provádí také nekalou soutěž těm poctivým obchodníkům, kteří tímto nečestným způsobem svoje zákaznictvo poškozovati nemíní. Zákon trestá nepoctivé obchodní jednání toto peněžitou pokutou nebo vězením.

Doplňkem k tomuto všeobecnému ustanovení vydáno bylo v německém zákonodárství několik speciálních zákonů a nařízení, jimiž detailní obchod s předměty svrchu jmenovanými byl přesně upraven. Jsou to zákon o detailním prodeji nití z 20. listopadu 1900 a zákon o prodeji svíček ze 4. prosince 1901. (Dokončení.)

□ □ □

Zdá se, že se stále nemůžeme smířiti definitivně s tím, že vyšší úroková míra jest nutným následkem války a že se stále domníváme, že nízká nominelní míra úroková jest otázkou prestyže, kdežto vysoká míra úroková vzbuzuje nedůvěru. Jak jinak jest tomu v Anglii, zemi $2^1/_2\%$ konsol, tam rychle se přizpůsobili panujícím poměrům, průmyslové korporace emitují obligace až $8\%$ a města $6\%$ i vyšší.

Zavedením výše zúročitelných typů posloužilo by se velmi korporacím, které dnes úvěru používají, ježto by korporace ty mohly v budoucnosti, až úroková míra klesne, konvertovati zápůjčky své na nižší úroky. A k tomu by měly býti nápomocny radou i skutkem zemské ústavy úvěrní, z nichž ústavy moravské a slezské dosud nemohou se ani starati o kurs svých emisí.

Naznačenou úvěrovou politiku většího stylu a dalekého rozhledu, která by umožnila poskytovati úvěr za podmínek výhodných s veškerých hledisek a nespokojila se tím, opatřiti úvěr za podmínek toho času možných, na úrok všeobecně platný bez ohledu na jeho možné snížení v budoucnosti, mohou ovšem pěstovati jedině ústavy velké, kapitálově silné s velkým okruhem stálé klientely. Jest si proto přáti, aby naše emisní ústavy pro úvěr hypoteční a pro ostatní úvěry dlouhodobé vybudovány byly co nejdříve v silné mohutné instituce, které by byly s to úkol svůj zdárně a všestranně plniti. Je to v zájmu jednotného státu a prospěch z toho plynoucí bude prospěchem veškerého obyvatelstva.

□ □ □

# Právní ochrana proti nekalé soutěži u nás a v cizině.

Dr. **Otomar Vodička.**

(Dokončení.)

Německé zákonodárství má zejména velmi účinná ustanovení proti nekalé reklamě, jež v dnešní době bývá nejrozšířenější formou nepoctivé obchodní soutěže vůbec.

Názory na podstatu, účelnost a význam reklamy mohou býti u obchodnictva různé. Konservativní maloobchodník, odkázaný na pevný okruh odběratelů osobně mu dobře známých, odmítne jakoukoliv obchodní reklamu svých výrobků jakožto bezúčelnou, placenou sebechválu, věc nemorální, vyvolanou přílišnou ziskuchtivostí. Avšak v dnešní době obchodní reklama jest plně odůvodněna celým naším společenským životem, a výrobce, ba ani konsument nemůže se dnes již bez ní obejíti. Obchodnictvo si již většinou uvědomilo hospodářský význam a výnosnost soustavné obchodní reklamy a zejména její nezbytnost ve velkoměstech, v obchodních a průmyslových střediskách, kde při stálé vzájemné soutěži jednotlivý výrobce není a nemůže býti znám většině odběratelů a tudíž

snaží se vzbuditi zájem o svoje výrobky inserty, reklamními návěštími, letáky, prospekty, ceníky, vzorníky a j.

Hospodářský a obchodní význam reklamy uvědomila si již v minulém století zejména Amerika, kde každá firma vynakládá každoročně velké peněžité obnosy pro účely reklamní. V evropských státech zvýšená pozornost věnuje se reklamě zejména tam, kde pořádány jsou periodické vzorkové veletrhy; vždyť zde soustřeďuje se vždy v nejdokonalejší formě obchodní nabídka a poptávka po zboží domácím i zahraničním. V dnešní době vynálezů a pokroku provádí se reklama nejrůznější formou a způsobem technicky stále dokonalejším. Reklama slovem, tiskem, veršem i prosou jest dnes zcela běžnou; reklamě slouží i umění malířské, výtvarné, plastické i grafické a zejména světelná moderní reklama získala si značnou oblibu.

Jest obtížno určiti dnes pevné zásady, podle nichž úspěšná obchodní reklama prováděti se má. Reklama má býti účelná a methodická, zároveň však diskretní a vkusná. Jest nesporně umění vypraviti reklamu tak, aby nebyla vtíravou, aby však přes to byla účinnou a patrnou. Odběratelé sami mají ovšem vždy nejlepší příležitost potírati barnumskou, výstřední reklamu tím, že přehlížejí právě to zboží, jež se doporučuje nevkusnou reklamou.

Obchodní reklama záleží pravidelně ve vychvalování dobré jakosti vlastního zboží a jeho levné ceny prodejní. Proti této reklamě nelze v podstatě ničeho namítati; vždyť obecenstvo dnes ji samo vyžaduje a přeje si, aby na dobrou kvalitu zboží a jeho levnou cenu bylo upozorněno. Vážnost a zdrželivost obchodníkova vůči konsumentům nebývá zákaznictvem často správně posuzována; obecenstvo nakupuje vždy raději v rušných závodech než v tichém obchodním domě a prozíravý obchodník, jenž soustavnou reklamou svému závodu zajistil čilou obchodní frekvenci, má již v budoucnosti prosperitu svého podniku zcela zabezpečenu.

Děje-li se reklama způsobem poctivým, reelním a solidním, nelze proti ní s hlediska právního nic namítati. Teprve když se stává nekalou, nepoctivou a podvodnou, když obchodník lživými údaji obecenstvo zjevně klame a nereelním způsobem tímto nové zákaznictvo si hledí získati, zákonodárce oprávněn jest proti reklamě účinně vystoupiti.

Posuzujeme-li otázku reelnosti obchodní reklamy zcela abstraktně, ideálnou byla by reklama tehdy, jestliže by používala pouze údajů objektivně pravdivých, za něž obchodník může před veřejností převzíti plnou odpovědnost. Při dnešní obchodní praxi nelze však trvati bezpodmínečně na tomto přísném stanovisku. Vždyť by obchodnictvo bylo vydáno v šanc různým denunciacím a chikanosním sporům, jimiž by obchodní konkurent ztěžoval druhému často zcela bezdůvodně použití jakékoliv účinnější obchodní reklamy. Každá reklama, má-li jí býti docíleno úspěchu, přepíná do jisté míry v doporučování zboží a při vychvalování jeho kvality; reklamní údaje s oblibou používají vždy slovních superlativů

a výrazy: nejdokonalejší, nejlepší, nejúspornější a nejlevnější, bývají dnes v reklamě zcela obvyklými. Obchodní zvyklost považuje tuto formu obchodní reklamy za nezávadnou.

Německé právo stíhá jakožto nekalou tu obchodní reklamu, jež údaji vědomě nepravdivými a lživými a předstíráním vhodných nákupních pramenů nové zákazníky láká; nepoctivá reklama stává se prostředkem nekalé obchodní soutěže, kterou jest v zájmu reelního obchodnictva potlačovati.

Předpokladem stíhání nekalé reklamy jest veřejnost reklamních údajů, na př. časopiseckou insercí, anoncemi, letáky a j. Proti výstřelkům nekalé reklamy poskytlo německé zákonodárství ochranu civilní i trestní již v prvém zákoně o nekalé soutěži z r. 1896. Cit. již zákonem z r. 1909 byla trestní ochrana tato ještě značně rozšířena. Za trestné prohlašují se zejména vědomě nepravdivé údaje o původu zboží, o způsobu výroby, o nákupních pramenech, o zásobách zboží na skladě, o rozsahu výroby a j., jestliže těchto údajů úmyslně bylo použito k oklamání zákaznictva a k předstírání zvlášť příznivé nabídky nákupní. Při trestní sankci stanoví německý zákon vězení (až do 1 roku) anebo peněžitou pokutu (až do 5.000 M); oba tresty mohou býti uloženy kumulativně. Majitel závodu ručí za svůj obchodní personál, byla-li nekalá reklama prováděna za jeho souhlasu a vědomí.

Civilní ochrana reelního obchodnictva proti nekalé reklamě spočívá v zajištění nároku na náhradu škody, jež nepoctivou reklamou obchodníku byla způsobena, a v oprávnění dožadovati se okamžitého zákazu rozšiřování nepravdivých údajů. Nároky na náhradu škody mohou býti uplatňovány jen tehdy, lze-li je přesně prokázati; volnému uvážení soudcovu jest ovšem i v tomto směru vyhrazena určitá pravomoc.

Německý zákon o nekalé soutěži zaručuje právní ochranu obchodníkům a živnostenským producentům, kteří nepoctivou reklamou při volném soutěžení hospodářsky byli poškozeni. Jestliže odběratelé nekalou reklamou zlákaní utrpěli škodu nákupem zboží špatné jakosti, mohou svoje nároky na náhradu škody přiváděti k platnosti dotčeným již § 823. němec. obč. zákona.

Prakticky důležitý význam má zajištění preventivní ochrany poctivého obchodníka proti nekalé reklamě konkurentově, cítí-li se jí býti obchodně dotčen; v tom případě může se dožadovati u soudu okamžitého zákazu další nekalé reklamní činnosti konkurentovy. Aktivně jest legitimován k žádosti za preventivní ochranu každý obchodník a živnostenský producent, jenž vyrábí, do obchodu uvádí a prodává zboží téhož nebo podobného druhu, a také ten, jenž po živnostensku určité pracovní výkony nabízí. Také odborné obchodní korporace a spolky, na př. gremia a komory obchodní, průmyslové, řemeslnické a živnostenské mohou proti nekalé obchodní reklamě vystoupiti a v zájmu svého členstva dožadovati se preventivní ochrany proti výstřelkům této nepoctivé obchodní soutěže. Poněvadž korporacím těmto přiznáno jest aktivné

právo žalobní, mohou zakročiti vždy mnohem účinněji, než jednotlivý obchodník, jenž zpravidla musí se vždy předem obrátiti o radu k svému právnímu zástupci a podstoupiti případně nákladný soudní spor, jehož výsledek bývá mnohdy velmi nejistý.

Velmi častým případem nekalé obchodní reklamy jest klamné předstírání udělení výrobního patentu, jestliže okolnost tato se nezakládá na pravdě. Německý zákon patent. z 7. IV. 1891 v § 4. výslovně uvádí, že k výrobě a živnostenskému prodeji předmětů označených jako patent oprávněn jest jen ten, jemuž patentový úřad po provedeném úředním šetření právo toto výslovně přiznal. Označuje-li tudíž producent neoprávněně a pouze k účelům reklamním svoje výrobky, obal zboží, příp. cirkuláře a ceníky zboží značkou, jež v obchodním styku vzbuzuje domněnku výrobního patentu (v Německu D. R. P. — Deutsch. Reichs-Patent), dopouští se přestupku citovaného již zákona patentního, provádí však také podvodnou reklamou touto nekalou obchodní soutěž, ježto u zákaznictva vzbuzuje klamné zdání, že jeho výrobky patentovány byly pro svoji originalitu a dokonalé technické provedení.

Německé zákonodárství o nekalé soutěži zajišťuje také právní ochranu proti nepoctivému jednání obchodního personálu, zejména chrání producenty před vyzrazením obchodních a výrobních tajemství, jichž by snad zaměstnaný personál mohl k účelům konkurenčním pro cizí firmu použíti. Právní ochrana tato má s hlediska obchodní soutěže význam velmi důležitý. Zaměstnaný personál v továrních podnicích a obchodních závodech má vždy usnadněnu možnost získati si přesných a podrobných zpráv o rozsahu závodu a průmyslového podnikání svého zaměstnavatele, o výrobním postupu a technických methodách, jimiž výrobní proces po stránce kvalitativní, kvantitativní i úsporné byl zlepšen a zdokonalen; zaměstnanému personálu nezůstanou však utajeny ani nákupní a odbytové obchodní prameny firmy a i jiné skutečnosti, jež pro každou obchodní firmu mají svrchovaně důležitý význam hospodářský. Všecky tyto okolnosti, zejména ty, jež slouží k zlepšení dosavadní technické produkce, mají však stejně důležitý význam i pro obchodní závod konkurenční, jenž ve svém vlastním zájmu bude se také snažiti výrobní postup ve svém podniku technicky i ekonomicky zlepšiti tak, aby s konkurenční firmou nadále účinně mohl soutěžiti. Tyto odborné informace hledí si však nereelní obchodník opatřiti často podplácením obchodního personálu konkurenční firmy a sváděním k vyzrazení obchodních a výrobních tajemství. Některé obchodní firmy neváhají převzíti do svých vlastních služeb i personál konkurenčního závodu.

Německá právní věda rozlišuje výslovně pojem výrobního či závodního tajemství (Betriebsgeheimnis) od tajemství obchodního (Geschäftsgeheimnis). Pod pojem »tajemství výrobního« dlužno zařaditi všecka zdokonalení technické produkce, jimiž manufakturní a strojová výroba může býti zlepšena. Obchodní tajemství dotýká se výlučně jen činnosti komerční, nákupu a odbytu zboží,

úspěchu obchodní reklamy a pod. Velmi často pojem závodního a obchodního tajemství přesně rozlišiti nelze, ježto činnost výrobní i obchodní navzájem se ztotožňuje. Judikatura německého říšského soudu interpretuje pojem výrobního i obchodního tajemství velmi široce. V Německu chráněna jsou výrobní tajemství každého produkčního závodu bez ohledu na to, děje-li se výroba v průmyslovém velkopodniku továrním, či jen v rozsahu malovýroby řemeslné. Ochrana skytá se zejména všem vynálezům, ať jsou již schopny patentování, či nikoliv.

Jako příklady obchodního tajemství uvádějí se tovární a obchodní kalkulace, listiny zákaznictva, záznamy o zásobách zboží, údaje o počtu zaměstnaného personálu a jeho služebních platech, bilanční výkazy a každoroční uzávěrky účtů, obchodní příkazy a způsob jich vyřízení, obsah všech obchodních knih, záznamů a korespondence (§ 38 něm. obch. zák.), kartelové smlouvy cenové a nákupní, obchodní informace, vzorníky a seznamy nákupních pramenů, kniha kopií, smlouvy pojišťovacích společností a j. Receptář lékárny pokládá se za obchodní tajemství, avšak jednotlivý recept lékárníkův k výrobě určitého farmaceutického preparátu považovati nutno za výrobní tajemství.

Ochrana obchodních tajemství zaručuje se rovněž všem obchodním podnikům bez ohledu na rozsah jich obchodní činnosti. Pojem »tajnosti« určité skutečnosti posuzuje německá věda právní vždy s hlediska objektivného. Za «tajnou« považuje se tudíž každá skutečnost, jež v určité době v odborných obchodních kruzích všeobecně známou není. Tak na př. chemický výrobní proces, jenž před léty býval znám, avšak v dnešní době není již objektivně znám, nutno dle německého právního názoru považovati za produkční tajemství a zaručiti mu právní ochranu proti vyzrazení k účelům konkurenčním. Je-li určitá skutečnost objektivně známou, nelze mluviti o jejím vyzrazení, třeba by majitel závodu zaměstnanému personálu výslovně t. j. v smlouvě povinnost mlčenlivosti uložil. Poruší-li zaměstnaný personál tuto povinnost mlčenlivosti, dopouští se sice porušení smluvního závazku, avšak o vyzrazení »tajemství« obchodního či výrobního nemůže býti řeči.

Německé zákonodárství o soutěži nekalé poskytuje právní ochranu proti vyzrazení obchodních a závodních tajemství ve směru dvojím, civilní i trestní. Ochranou civilně právní zajišťuje se poškozenému nárok na náhradu škody, i oprávnění dožadovati se zákazu další nekalé činnosti zaměstnancovy. Civilní nároky tyto možno uplatňovati samostatně, aniž jest nutno prováděti zároveň také stíhání trestní. Civilní žalobu na náhradu škody možno podati proti obchodnímu pomocníku, učni, volontéru i dělníku, jenž vyzradil konkurenční firmě obchodní nebo závodní tajemství, jež byla mu svěřena, nebo která v obchodě a v průmyslovém podniku při svém zaměstnání seznal. Také proti návodci a pomocníku možno civilní žalobou o náhradu škody účinně zakročiti a osoby tyto ručí s pachatelem navzájem solidárně.

*

Pokud jde o normu trestní, stíhá se vyzrazení obchodních a závodních tajemství v německém právu vězením nebo peněžitou pokutou až do 5.000 M.; oba tresty možno kumulovati. Zmíněná právní ochrana civilní i trestní zaručena jest výslovně pouze po dobu trvání služebního poměru obchodního zaměstnance. Konkurenční zápověď závazná pro obchodní personál i po skončení služebního poměru přípustna jest v Německu v mezích zákona z 10. VI. 1914, jímž provedena byla úplná novelisace § 74 — 76 něm. obch. zákona. Zákon uznává platnost a závaznost »konkurenční klausule« ve smlouvě, kterou šéf závodu s obchodním pomocníkem sjednal a dle níž obchodní pomocník výslovně se zavazuje pro případ, že by vystoupil ze služeb dosavadního podniku, že po určitou dobu nevstoupí k žádné jiné firmě konkurenční.

Platnost a závaznost této smluvní zápovědi soutěžní jest ovšem značně obmezena a to zejména časově. Konkurenční klausule závaznou jest jen tehdy, je-li obchodní pomocník zletilý a má-li při svém vystoupení ze služeb firmy určitý minimální plat; ale i potom jest konkurenční zápověď pro obchodního pomocníka závaznou pouze po dobu dvou roků počítaje od ukončení služebního poměru a vždy jen potud, pokud jest to okolnostem, zejména zájmům firmy přiměřeno. Soutěžní zápověď nemá nikdy ztížiti obchodnímu pomocníku možnost řádného existenčního uplatnění se. Za neplatnou prohlašuje se v německém právu výslovně konkurenční zápověď, kterou šéf závodu dotvrditi si dal čestným slovem svého obchodního pomocníka, a stejně tak za právně bezúčinnou považuje se úmluva, kterou za obchodního pomocníka sjednala osoba třetí. Konkurenční klausule, jež odporuje »dobrým mravům« (§ 138 něm. obč. zákona), prohlašuje se rovněž za neplatnou.

Ujednání o soutěžní zápovědi jest pro obchodního pomocníka závazno jen tehdy, vyplácí-li mu zaměstnavatel po vystoupení ze služeb závodu nejméně polovinu jeho ročních služebních požitků jakožto odškodnění. Pro případ porušení závazné klausule konkurenční sjednává se pokuta konvencionelní. Soutěžní zápověď jest závaznou i pro »volontéry«, osoby, které v obchodním podniku zaměstnány jsou bezplatně pouze za účelem obchodní praxe; ti nemají ovšem nároku na odškodnění. Zavinil-li šéf závodu sám vystoupení pomocníkovo z podniku (§ 70—71 něm. obch. zák.), pozbývá ujednání o konkurenční zápovědi své platnosti, jestliže obchodní pomocník nejpozději do 1 měsíce výslovně prohlásil, že soutěžní zápovědí necítí se býti vázán. —

Také v Rakousku objevila se již koncem minulého století potřeba zákona o nekalé soutěži velmi naléhavě. Když pak r. 1896 v Německu došlo k vydání speciálního zákona proti nepoctivé obchodní soutěži, dožadovaly se na vládě i rakouské odborné kruhy obchodní vydání obdobné právní normy ochranné, jíž by mohlo býti účinně čeleno aspoň nejhrubším formám nekalé obchodní soutěže.

Vláda vypracovala již roku 1901 prvou osnovu zákona o ochraně proti nepoctivé soutěži; ve vládní osnově byly kasuisticky uvedeny určité případy, jež napříště jako nekalá obchodní soutěž stíhány býti měly. Vládní osnova tato, vydaná spolu s předlohou zákona o změně a novelisaci některých předpisů živnostenského řádu (§§ 44—50), předložena k dobrozdání všem čelným odborným korporacím obchodním, průmyslovým a zemědělským, jež vesměs zaujaly k osnově stanovisko příznivé a doporučovaly urychlené její uzákonění. Spornou byla jedině zásadní otázka, má-li do zákona býti pojata všeobecná norma proti nekalé soutěži, t. j. generální klausule, jíž by supletorně mohlo býti použito proti každé nové formě nekalé obchodní soutěže, jež by se snad v budoucnu objevila. Stanovisko, jež jednotlivé poradní orgány k otázce této zaujaly, zejména stanovisko obchodních a živnostenských komor, nebylo zcela jednotné.

Většina rakouských obchodních komor vyslovila se zásadně pro generální klausuli; toto svoje stanovisko odůvodnily komory potřebou zajistiti solidnímu a poctivému obchodu zákonnou ochranu co nejširší; generální klausulí touto mělo býti soudci umožněno, potlačiti v budoucnu každou formu nekalé obchodní soutěže, na niž vynalézavý obchodník by připadl a jež by poctivost obchodního styku poškozovala. Některé obchodní komory, zejména i pražská, brněnská a liberecká, ve svých vyjádřeních zaujaly však proti generální klausuli stanovisko krajně odmítavé a poukazovaly k tomu, že soudce z povolání theoreticky sice zkušený nemá zpravidla dostatečných zkušeností praktických, jež by mu umožnily posouditi každý případ obchodní soutěže objektivně zcela správně; při svém volném uvážení mohl by pak soudce generální klausule začasto použíti k potlačení takové soutěže, již mylně pokládá za nekalou, ač ve skutečnosti jedná se o dovolenou formu obchodní soutěže. Námitkám těmto dalo by se ovšem čeliti přibráním zkušených soudců laiků do tribunálů soudních, případně také zřízením obligatorních poradních sborů expertních, jichž dobrozdání soudce musel by zásadně dbáti. Bylo rovněž poukazováno k tomu, že místní názory na pojem a postatu nekalé obchodní soutěže jsou v různých krajinách značně rozdílné a že by velmi často tatáž obchodní činnost soutěžní při volném uvážení soudcově v jedné zemi potírána byla jako nekalá a nedovolená, v jiné zemi však zase trpěna a právně konvalidována byla jako zcela nezávadná (Halič — Tyroly); okolnost tato s hlediska právní konformity byla by ovšem velmi škodlivou.

Pražská obchodní komora setrvala na svém zamítavém stanovisku i později, když v druhé osnově zákona o nekalé soutěži z r. 1906 generální klausule vskutku již do osnovy zákona byla pojata; stejné stanovisko zaujalo také pražské obchodní gremium, jež r. 1907 protestovalo v resoluci zaslané panské sněmovně proti této generální klausuli a dožadovalo se i jejího odvolání. Dotčené již vládní osnovy z r. 1901 a 1906 k sněmovnímu projednání vinou

tehdejších parlamentních poměrů se vůbec nedostaly a ani novému parlamentu vyšlému z říšských voleb r. 1907 předloženy nebyly. Rakouská legislativa zůstala obmezena pouze na speciální normy, jež se porůznu v platném právu vyskytují a jichž k potírání nepoctivé soutěže tu s větším tu s menším úspěchem může býti použito. Jest to zejména čl. 27. obch. zákona, jenž skytá ochranu protokolovanému obchodníku proti zneužití jeho obchodní firmy, jsou to dotčené již §§ 44. a násl. živnost. řádu, jež zajišťují právní ochranu firmám a výrobkům živnostníků neprotokolovaných; ochrana průmyslových výsad, zejména patentů, průmyslových známek a vzorků, spočívá rovněž v příslušných zákonech speciálních. Původcovo právo k dílům uměleckým, literárním a hudebním chráněno jest zákonem autorským, jehož nová právní osnova byla právě vypracována. Obchodní výprodeje upraveny jsou rovněž speciálním zákonem z 16. I. 1895 a také obchody splátkové, jimiž nekalá soutěž s oblibou dříve bývala prováděna, přesně upraveny zákonem z r. 1896; lavinové obchody prohlášeny za nepřípustné rozhodnutím správního soudu z 1. X. 1907 č. 8911 a 7. I. 1909 č. 113. Speciální zákonné předpisy vydány byly o obchodu s vínem a o povinném označování místního původu chmele; důležitý význam má konečně i zákon potravinový a zákon o prodeji margarinu. Konkurenční klausule zákona o obchodních pomocnících z r. 1910 chrání obchodníka proti soutěžní činnosti zaměstnaného personálu, ovšem pouze určitou dobu po vystoupení personálu ze služeb firmy. K těmto právním normám z doby předválečné přistoupily ještě některé další zákonné předpisy, vydané za války k ochraně konsumentů, tak na př. nařízení ministerstva obchodu z 26. I. 1918 o ochraně odběratelů proti klamání nepravdivými údaji o jakosti zboží a způsobu jeho výroby. Tak zejmena »válečné náhražky« originálních a pravých výrobků nutno patrným způsobem při prodeji označiti, aby klamání zákaznictva bylo zamezeno.

Vždyť výrobní i odbytové poměry se za války všeobecně značně zhoršily a výsledky hospodářské produkce při naprostém nedostatku potřebných surovin a polotovarů a při zmenšeném počtu produktivních sil dělnických přirozeně značně poklesly. Již v prvních létech války přistoupil stát k reglementaci výroby i spotřeby — volná a svobodná soutěž byla postupně v jednotlivých výrobních oborech zrušena a výroba i potřeba podřízena státnímu dozoru ústředen a syndikátů. Téměř ve všech výrobních odvětvích objevil se kritický nedostatek zboží a spotřebitelé ve snaze uspokojiti svoje hospodářské potřeby přepláceli samovolně zboží, nakupovali výrobky špatné jakosti, namnoze i bezcenné válečné náhražky.

Jest přirozeno, že nereelní živly při válečném obchodování tomto bez jakékoliv námahy docílily zisků naprosto nepřiměřených. Zejména stát, jenž se za války stal největším konsumentem, značně byl poškozován nákupem zboží špatné jakosti za vysoké ceny prodejní, a stejně tak i drobní konsumenti ostatní.

Při těchto abnormálních poměrech výrobních i odbytových neucházel se již producent o přízeň spotřebitelů, právě naopak zvýšenou a naléhavou poptávkou umožňovali konsumenti nesolidnímu obchodníku odbyt zboží špatné jakosti za ceny nepřiměřeně vysoké. Nejčastějším deliktem za války stala se válečná lichva a okolnost tato jeví se v nové úpravě lichevního zákonodárství a ve zvýšené činnosti lichevních soudů trestních.

Při přechodu k mírovému hospodářství s návratem normálních poměrů výrobních a odbytových, objeví se zase v hospodářském styku volná a svobodná obchodní soutěž, se všemi svými příznivými důsledky národohospodářskými. Dosavadní reglementace výroby a spotřeby, jež byla snad mimořádnými válečnými poměry částečně odůvodněna, jest nadále neudržitelna. Účinnou obchodní soutěží docílí se zejména poklesu cen zboží, až dosud nepoměrně vysokých; úpravou valutárních poměrů umožní se pozvolna i obchodní soutěž mezinárodní a nivelisace cenová k úrovni normálních poměrů mírových. Vedle solidní obchodní soutěže objeví se však záhy také soutěž nekalá a nereelní a to ve větším snad rozsahu, než v dobách předválečných; vždyť vědomí právní zodpovědnosti neúctou a nevážností k zákonům za války všeobecně značně pokleslo.

Československé zákonodárství převzalo všecka svrchu již dotčená právní ustanovení rakouského práva, jimiž nekalá obchodní soutěž může býti potírána. Jest nepochybno, že v krátké době objeví se však naléhavá potřeba speciálního zákona proti nepoctivé obchodní soutěži, již zákonodárné kruhy naše budou pak nuceny řešiti na podkladě co nejširším tak, aby reelnímu obchodu zajistily v budoucnu právní ochranu co nejrozsáhlejší.

□ □ □

# O papírových penězích.

Dr. **Josef Gruber.**

(Dokončení.)

Knapp sám byl ještě stoupencem zlaté měny, nechtěl ji odstraniti a otevřeně přiznával její přednosti. Mnohem dále šli však již četní jeho stoupenci. Pokládají za zbytečno, aby se v tuzemském oběhu peníze opíraly o drahokov, aby platil stále zákonitý předpis o minimálním zlatém pokladu cedulových bank jako základu pro emisi bankovek. Pro vnitřní placení oběh zlatých mincí není prý leč nehospodárností a plýtváním.

Toliko jako prostředku k udržení stability kursu domácí měny proti cizině je potřebí zlata, jehož vývozem se má tedy vyrovnávati dočasné pasivní saldo tuzemské platební bilance. I tuto službu koná však v míru právě tak dobře, ba lépe než zlato zásoba devis, které nadto ještě nesou úroky, a snad i zásoba cizozemských efektů v majetku cedulové banky, jenže ovšem prodej těchto může býti po případě spojen se ztrátou kursovní.